

Hiv. szám:

II/2336-10/2021

Alkotmánybíróság
1015 Budapest
Donáti u. 35-45.

Tisztelt Alkotmánybíró Úr!

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám: 11/3536-15/2021		
Érkezett: 2025 JAN 23.		
Erkezés módja		
☒ POSTÁN	☐ @	☐ EGYÉB:
Példány: 1	Melléklet: 0	Kezelőiroda: <i>du</i>

Klímaadaptációval kapcsolatos megkeresésére a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság részéről az alábbi választ adjuk:

A klímaváltozás érzékelhető hatásai a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság működési területén

Amint az közismert, a jelenség minden évszakban a sokéves átlagok feletti hőmérsékleteket eredményeznek, amely különösen az utóbbi tíz évben már mindenki számára érzékelhető, a nyári hőhullámok ma már a hétköznapi munkavégzésre is hatással vannak. Ugyanakkor a csapadék mennyisége és eloszlása is megváltozott, ami rövidebb megszakításokkal szárazságot, szárazodást jelent. E két tényező ha nem is egy pillanatról a másikra de kontinentális léptékű eltolódásokat okoz az ökoszisztémákban, ami érinti a teljes táplálékláncot. Igazgatóságunk jellegzetessége, hogy működési területünkön kis távolságokon belül igen különböző élőhelyek fordulnak elő (a homokvidéktől, a szikeseken és lápokon át a középhegységi lombhullató erdőig) ezek megváltozását évtizedek óta érzékeljük.

A Soproni Tájvédelmi Körzet területén ez a folyamat már az 1990-es években megindult, a Soproni-hegységben az elmúlt évszázadban nagy területeken telepített és ökológiai értelemben élőhelyi határhelyzetben lévő, a szárság miatt meggyengült lucfenyvesek gombabetegségeket követő szűkárósítások miatt pusztulásnak indultak ezért azokat a Tanulmányi Erdőgazdaság egészségügyi vágásokkal kitermelte. Helyükre lombos fafajokat telepítettek, de a Soproni-hegység erdeinek kor-struktúráján ez a változás sokáig ható nyomot hagyott. Jól látható például a fenyvesekhez kötődő madárfajok eltűnése, de a változások a növények, a gombák és az állatvilág fajainak és közösségeinek átalakulásával járnak, ezek a változások pedig már megkezdődtek és a folyamatnak még csak az elején tartunk.

A sekély vizű, szikes Fertőről ismert, hogy az elmúlt évszázadok során többször részben vagy teljesen kiszáradt. Ebben közrejátszottak az időjárás átmeneti szárazodásai és a tápláló vizeket érintő emberi beavatkozások. A kiszáradások korán rámutattak, hogy a Fertő a kis kiterjedésű vízgyűjtője miatt nagymértékben kitétt az éves csapadékösszeg csökkenésének. Az ezredforduló után kezdtek el ennek jelei ismét megmutatkozni, egyre ritkábban lépte túl a téli időszakban a vízszint a szabályozási küszöböt, azaz elmaradtak a tavasszal időnként előforduló vízleeresztések. A vízszint lassú apadásnak indult, ami 2020-tól már számos téren megmutatkozott, 2023-ra a nádas-öv szinte teljesen kiszáradt. Az ökológiai rendszerek ezt a változást átvészelik, ha nem torkoltnak visszafordíthatatlanul a tó kiszáradásába, azonban más hatásai is vannak, pl. a turizmusra. Az elmúlt években ausztriai részről felerősödtek a mesterséges vízpótlás igényével fellépő társadalmi csoportok követeléseinek ellenére, hogy a 2012-ben összeállított Fertő Stratégiában mindkét érintett ország ökológus és vízügyi szakemberei egyetértettek abban, hogy a külső vizek (Duna, Mosoni-Duna, Rába) bevezetése kockázattal jár ezért ezt csak a teljes kiszáradással fenyegető szárazodás esetén javasolják megfontolás tárgyává tenni. A természetvédelmi szakemberek által megfogalmazott aggodalmak ugyanakkor a vízpótlás esetleges forrását jelentő Dunára és mellékfolyóira valamint az érintett víztestekre is kiterjednek, hiszen a vízhiány ezek elővilágát ugyanúgy sújtja, mint az ezek mentén elterülő

természetszerű erdőket, gyepeket és kihatnak a mezőgazdasági termelésre is. Figyelmeztető jel az árvízi hullámok elmaradása, intenzitásának elmaradása folyóvizeinken. Az időnként bekövetkező magas vízzinttel levonuló nagy árvizek viszont arra utalnak, hogy az elmúlt 200 évben a vízbőség idején elődeink olyan módon alakították át a természetes medreket, hogy azok a vizet gyorsan elvezessék. Ennek következtében tűntek el vagy csökkent a kiterjedése a területünkre meghatározó fontosságú vizes élőhelyeknek, amelyek számos ember számára is hasznos tulajdonsága volt, jelen esetben az súlyos árvizekkel érkező víztömeget szétterítve tompították a veszélyességét. Azonban nem csak az aktuális csapadék elvezetése okoz problémákat. A Hanság kiszáritásával és a mezőgazdasági termelés valamint a korábban fátlan területen történt erdősítésekkel az évszázadok alatt összegyűlt, a felszín felett és a felszín alatti raktározott víz is eltűnt ami egyebek mellett a tőzeges talaj nagy területeken érezhető pusztulását okozta. Ennek veszélyeire a talajtanal foglalkozó szakemberek már az 1970-es évek végén felhívták a figyelmet ennek ellenére az elmúlt 40 évben a folyamat nem állt meg. A tőzegtányászat mellett ez is a láprétek és általában a víz jelenlétét igénylő közösségek gyors visszaszorulását okozta. Ez a folyamat ma is tart, megállítani csak a víz visszatartásával lenne lehetséges. A lecsapolt lápterületek helyén telepített faállományok alatt minden fatermesztési ciklussal mérhetően csökken a termőtalaj vastagsága a tőzeg oxidációja következtében, a kiszáradt tőzeg bomlása miatt a nemesnyár vagy hazai nyár klónokból álló ültetvényekben a fák gyökérzete már nem képes a törzsek és a lombzat tömegét megtartani és egyre több faegyed dől ki mielőtt elérné a vágásérettséget. A víz megtartása a Hanságban nagy fontossággal bír, nem utolsó sorban a felszín alatt és felett tárolható víztömeg mikro és mezoklimatikus hatása miatt.

Igazgatóságunk a Fertőn és a Hanság területén is megvalósított vizes élőhely helyreállítási projekteket. Mekszikópusztán 1990-től, a Dél-Hanságban 2001-től működtetünk ilyeneket pilot projekt jelleggel. Mivel ezek mélyen fekvő területek, amelyek a vízelvezetést célzó beavatkozások előtt folyamatosan vízhatás alatt álltak és mély fekvésük miatt a mező- és erdőgazdálkodási célú hasznosításuk a klímaváltozás tapasztalt és előre jelezhető negatív hatásai miatt kérdésessé válhat, számításba kell venni a Hanság vizes élőhelyeinek nagyobb léptékű helyreállításának megkezdését.

A több lépcsőben elvégzett beavatkozások során a gyors vízelvezetés miatt kiegyenesített, lerövidített és töltések közé szorított folyók, a partjukat vesztett tavak és lecsapolt más vizes élőhelyek az ember és táj kapcsolatát alapjaiban alakították át. Az ivóhelyüket vesztett halállományok fenntartása problémákat okoz, holott ez a helyi lakosság élelmezésének egyik fő forrása volt és számos ma csökkenő állományú védett madár és emlős faj megmaradását biztosította. A természetvédelem alatt álló területek egy része kulcsfontosságú lehet a vizek hosszú távú megőrzésében, de a domborzati viszonyok és más fizikai adottságok miatt aligha képzelhető el, hogy a jelenleg nem védett területek használata helyenként ne változzon meg. Meg kell vizsgálni a "belvíz" sújtotta területek térbeli elhelyezkedésének és a víztestek jelenlegi állapotának és jellegének viszonyát mert ezek lehetnek döntőek abban, hogy a jelenleg a határaink közötti területekről kiömlő vizeket megtarthassuk, amelyek egyszerre szolgálnák a természeti értékek megőrzését és a fenntartható gazdálkodást.

Sarród, 2025. január 13.

Tisztelettel:

Kulcsárné Roth Matthaéa
igazgató